aktívne globálne školy

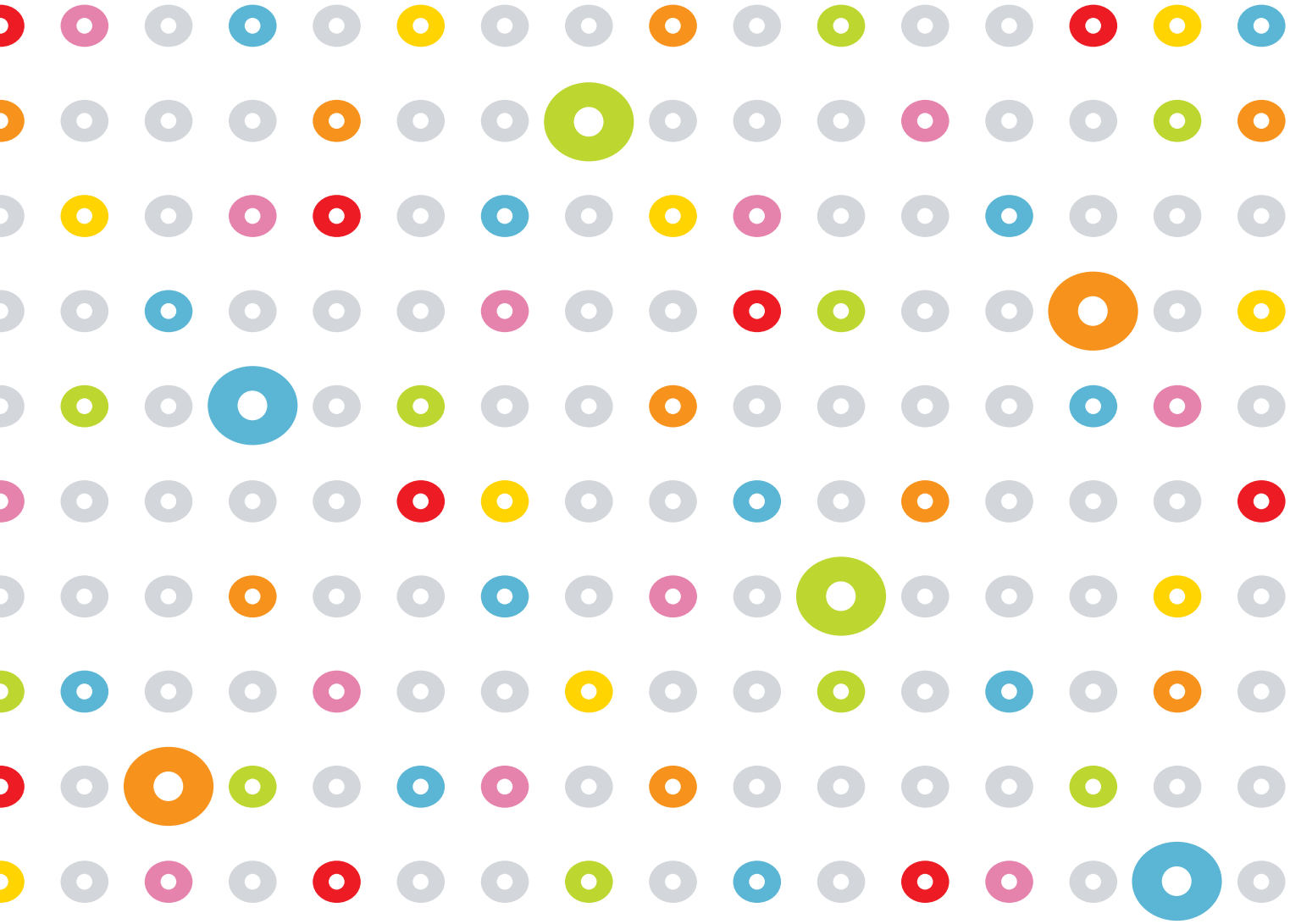

člověk v ohrožení občianske združenie

Metodická časť

milé pedagogičky,
milí pedagógovia

V metodickej časti príručky Aktívne globálne školy nájdete metodiku k jednotlivým krokom projektu **Oboznám sa – Preskúmaj – Konaj**.

Metódy sú prehľadne zoradené do nasledujúcich kapitol:

Oboznám sa: Ponúka prehľad vyučovacích metód, ktoré kreatívnym spôsobom priblížia žiakom globálne témy. Jednotlivé metódy a aktivity sú vhodné pre vekovú skupinu od 11 do 18 rokov, po úprave aj pre mladší vek.

Cieľom metód, ktoré ponúkame v tejto kapitole, je zoznámiť žiakov s globálnymi témami z rôznych uhlov pohľadu.

Metódy sú zamerané na aktivitu žiakov, kritické myslenie, tvorivosť a schopnosť argumentácie. Možno ich využiť ako úvod do globálnej rozvojovej problematiky. Sú formulované tak, že poskytujú dostatok priestoru na zmeny a doplnenie.

Preskúmaj: Ponúka metodiku potrebnú na prípravu a vyhodnotenie prieskumu zameraného na aplikáciu globálnych tém v škole. Hlavnú časť tejto kapitoly tvorí pracovný list **Prieskum školy**, ktorý použijú žiaci ako podkladový materiál pri realizácii prieskumu.

Konaj: V tejto časti nájdete metódy vedúce žiakov k formulovaniu výzvy, teda návrhov zmien, ktoré chcú v oblasti globálnych tém v škole uskutočniť. Kapitola obsahuje metódy potrebné na prípravu zmien, ich realizáciu a hodnotenie školskej výzvy. Kapitola je doplnená o záverečnú reflexiu a zhodnotenie úspešnosti výzvy.

Metodická časť slúži ako pracovný zošit, ktorý dopĺňa infomačnú časť príručky.

prvý krok: oboznám sa

V tejto kapitole ponúkame metódy, ktoré hravou interaktívnou formou oboznámia žiakov o globálnych témach. Snažíme sa o pestrosť pri výbere metód a zároveň poskytujeme dostatočný priestor na ich úpravu podľa potrieb žiakov.

Zamerali sme sa aj na veľmi aktuálnu potrebu mediálnej výchovy v dnešnom vzdelávaní. Preto prinášame inovatívne metódy práce s fotografiou, novinovými článkami, či žiakmi veľmi obľúbenou stránkou **www.youtube.com**

Ponúkané metódy sa dajú pre svoju univerzálnosť využiť na rôznych predmetoch, najmä humanitných. Cieľom tejto kapitoly je vzbudiť záujem žiakov o globálne témy atraktívnou formou a motivovať ich k ďalším krokom v projekte.

začíname s globálnymi témami...

Prvé dojmy

V dnešnom svete sa vďaka médiám a internetu dostávame k informáciám rýchlo a ľahko. Je však zložitejšie orientovať sa v spleti mediálnych obrazov, vyberať si dôležité fakty a vytvoriť si reálny obraz o problémoch, ktoré nám médiá ponúkajú. Nasledujúca aktivita je tipom ako hľadať globálne témy vo fotografiách, hudobných klipoch, v krátkych internetových klipoch, správach, novinách či časopisoch.

Zamerali sme sa najmä na moderné formy získavania informácií – cez internet a hudbu. Preto ponúkame niekoľko námetov, ako prostredníctvom klipov populárnych hudobných skupín môže pedagóg motivovať žiakov k tomu, aby sa zaujímali o globálne témy.

Youtube

Ponúkame zoznam videoklipov, v ktorých sa objavujú rôzne globálne témy. Prehrajte svojim žiakom ktorýkoľvek videoklip a vyzvite ich, aby na papier zapísali, o akých témach videoklip informuje. Po krátkom brainstormingu sa žiakov pýtajte:

- *Ako informujú klipy o globálnych témach?*
- *Aké dojmy vo vás vyvolávajú?*
- *Zistili ste z klipov niečo nové?*
- *Zdajú sa vám infomácie o jednotlivých témach objektívne?*
- *Aké zábery by ste vybrali vy k daným témam?*
- *Aké videoklipy na vás pôsobia silnejšie – negatívne alebo pozitívne ladené?*
- *Zvádzajú klipy k stereotypnému/ jednostrannému vnímaniu vybraných tém?*

Zoznam hudobných klipov

Linkin Park – What I´ve Done
Témy: globálne otepľovanie, ľudské práva, vojnové konflikty

Green Day – Working Class Hero
Téma: genocída v Darfúre, ľudské práva

Mattafix – Living Darfur
Téma: genocída v Darfúre, ľudské práva

Eric Prydz vs. Floyd – Proper Education
Téma: klimatické zmeny

Faithless – Mass Destruction
- zamerať sa na text piesne; vhodné na hodiny anglického jazyka
Téma: strach z terorizmu, obmedzovanie osobných práv

Asian Dub Foundation – New Way New Life
- zamerať sa na text piesne; vhodné na hodiny anglického jazyka
Téma: multikulturalizmus, tolerancia

Rage Against The Machine & Outkast – Bombs Over Baghdad
Téma: vojna v Iraku

Oxfam Fair Trade Clips – klip o spravodlivom obchode doplnený hudbou

(klipy sú v anglickom jazyku)

Ako nájsť klip?

Otvorte si stránku **www.youtube.com**. Do prázdneho okienka vpíšte meno hudobnej skupiny a piesne.

Napr. **Mattafix – Living Darfur** a kliknite na **Search**. Po zobrazení nasledujúcej strany kliknite na daný klip. Klip sa spustí o niekoľko sekúnd.
Ak chcete klip zväčšiť na celú obrazovku, kliknite na malý obdĺžnik na dolnom okraji obrazovky, na ktorej sa zobrazuje klip.

Viac klipov o globálnych témach nájdete pri zadaní hesiel – **climate change; fair trade; human rights**.

Stránka youtube.com je v anglickom jazyku, preto je vhodné pracovať s ňou najmä na hodinách anglického jazyka.

Krátke videá k témam aktívnych globálnych škôl

www.green.tv – krátke videá o klimatických zmenách

www.storyofstuff.com – krátke video o obchode, konzume a environmentálnych dopadoch medzinárodného obchodu

Fotografia

Fotografie v médiách sú zvyčajne prvým kontaktom s globálnymi témami, výrazne ovplyvňujú náš názor a predstavy o rôznych krajinách. Súčasne vytvárajú stereotypy, ktoré často zvádzajú k zjednodušenému vnímaniu reality.

Príklady stereotypných obrázkov:
- Rómovia – fotografie rómskych osád, bosé deti
- Afrika – hladujúce deti, utečenci v hlinených alebo slamených chatrčiach, slumy
- Kalifornia, USA – Hollywood, palmové aleje a modrý oceán

Skutočnosť však môže byť úplne iná – Afrika je kontinentom kontrastov, kde sú aj krajiny, ktoré sa s problémom hladu úspešne vyrovnávajú. V Afrike tiež nájdeme politicky stabilné krajiny, ktoré nikdy nezažili občiansku vojnu. Stereotypné fotografie však často zobrazujú Afriku ako homogénny kontinent plný utrpenia a neriešiteľných problémov.

- *Vedeli by ste vybrať fotografiu, ktorá by charakterizovala Európu?*
- *Aká fotografia podľa vás najlepšie vystihuje Afriku?*

V prílohe tejto príručky ponúkame fotografie, s ktorými môžete pracovať priamo na vyučovacích hodinách. Zároveň ponúkame aj prehľad metód práce s fotografiou, aby sme prácu s nimi uľahčili. Na každej fotografii nájdete krátky príbeh – opis problému, krajiny, príbehy konkrétnych ľudí zachytených na fotografii.

Aktivizujúce fotografie

Postup:
- Vyberte ľubovoľné fotografie s globálnou témou (tie, ktoré ponúkame v prílohe alebo z časopisu – podľa toho, akej téme sa chcete na vyučovacej hodine venovať).
- Rozdeľte žiakov do skupín (veľkosť skupiny je ľubovoľná, kvôli efektívnosti odporúčame max. 5 žiakov v jednej skupine).
- Rozdajte každej skupine jednu fotografiu (tú istú, alebo každej skupine inú).
- Žiaci si fotografiu položia do stredu veľkého papiera (flipchart, baliaci papier, kartón alebo zlepené dva A4 papiere, A3 papier).
- Okolo fotografie napíšu nasledujúce otázky (alebo len niektoré z nich, záleží na pedagógovi; môžete pridať vlastné otázky):

- *Z ktorej krajiny pochádzajú osoby/osoba na fotografii?*
- *Ako vyzerá ich bežný deň? Vymyslite príbeh o ľuďoch na fotografii...*
- *Aký dojem vo vás vyvoláva fotografia?*
- *Zobrazuje fotografia nejaký problém? Ak áno, aký?*
- *Čo by ste mohli urobiť preto, aby sa tento problém riešil? Čo by mohla urobiť vaša škola pre zlepšenie?*
- *Ovplyvňuje vás priamo príbeh osoby/osôb na fotografii? Ako?*
- *Dokázali by ste na základe fotografie povedať niečo o krajine, z ktorej pochádza?*

Zdroj: ActionAid

Ďalšie námety na prácu s fotografiou

- Dajte žiakom výrez fotografie a vyzvite ich, aby zvyšok dokreslili. Potom im ukážte celú fotografiu. Diskutujte, čo a prečo do obrázku dokreslili, čo ich ovplyvnilo. Diskutujte o možných stereotypoch, ktoré si na základe danej fotografie tvoríme.

- Ukážete žiakom fotografiu ľudí a vyzvete ich, aby vytvorili príbeh z každodenného života týchto ľudí (môže to byť písomný príbeh alebo dramatizácia).

- Nechajte kolovať fotografiu. Vyzvite žiakov, aby vytvorili príbeh tak, že každý žiak povie len jednu vetu. Prvý žiak začne príbeh, podá fotografiu susedovi a tak ďalej.

Tip z praxe

(Základná škola Topoľová, Nitra, Miroslava Košťálová):

V škole využívame metódu **„Fotografia rozpráva“**, ktorej podstata spočíva v tom, že sme žiakom ukázali vybrané fotografie týkajúce sa porušovania práv detí – detskí vojaci, životné podmienky detí v slumoch, detská práca. K fotografiám sme pripojili stručný opis problému. Aby žiaci vyjadrili svoje názory, stimulovali sme ich otázkami:

- *Myslíte si, že dieťa na obrázku je spokojné?*
- *Chceli by ste sa s ním vymeniť?*
- *Myslíte si, že sa aj vy môžete ocitnúť v podobnej situácii?*
- *Mohli by ste mu pomôcť v jeho situácii?*
- *Videli ste už podobné fotografie detí ako je táto?*
- *Videli ste už nejaký film o takejto téme?*
- *Čítali ste nejaký článok o takejto téme?*

Po krátkej diskusii nasledovala individuálna práca žiakov. Ich úlohou bolo vcítiť sa do pocitov detí na fotografiách, akoby boli na ich mieste. Výsledkom práce žiakov boli literárne dielka, ktoré predniesli pred skupinou – viď ukážka.

V rámci reflexie sa ostatní žiaci mohli ku každej prednesenej práci vyjadriť:

- *Čo sa vám na príspevku páčilo?*
- *Vystihol autor podstatu problému?*

Táto aktivita je vhodná pre skupinu 5 – 20 žiakov, pričom dĺžka jej realizácie môže byť 45 až 90 minút, t.j. 1 alebo 2 vyučovacie hodiny, v závislosti od dĺžky diskusie o vybranom probléme. Vhodná je pre žiakov 5. až 9. ročníka. Aktivita sa dá využiť v rámci občianskej, etickej výchovy, slovenského jazyka, cudzieho jazyka, zemepisu, prírodopisu.

Literárne práce žiakov možno následne zverejniť, napr.:

- na panelovej nástenke v priestoroch školy
- v školskom časopise
- na školskej webovej stránke
- možno ich poslať ako príspevok do regionálnej tlače – napr. pri príležitosti svetových a medzinárodných dní súvisiacich s globálnou výchovou a pod.

Ukážka:

Literárna práca žiaka 6. ročníka Lukáša, ktorou reagoval na fotografiu chlapcov so zbraňami k téme detských vojakov:

Fotografia rozpráva

„Jedného dňa som videl v časopise zvláštnu fotografiu. Boli na nej chlapci – černosi, asi tak v mojom veku, ktorí sa usmievali na fotografa a v ruke držali samopaly. Zarazilo ma to, lebo ako môže byť niekto šťastný, keď má v ruke ozajstnú zbraň a okolo neho je všetko zničené?
Tak som sa nad tou fotkou zamyslel a napadlo mi, že deti v Afrike to majú ťažké. Najmä tie deti, ktoré už nemajú nikoho z rodiny, nemá sa o ne kto postarať.
Deti na obrázku boli zvláštne. Mali krvavé oči, vyzerali, akoby dávno nespali. Aj ich oblečenie sa nemohlo s tým mojím porovnať – bolo dosť jednoduché, iba tričko a dosť roztrhané nohavice. Nedalo mi to, a tak som sa na tú fotku opýtal v škole pani učiteľky. A ona mi povedala, že tieto deti asi posielajú vojaci do vojny ako štít, aby chránili dospelých vojakov. Vôbec sa mi nepáčilo, čo som sa dozvedel a ešte viac ma prekvapilo, keď som zistil, že odmietnutie rozkazu sa aj u týchto detí trestá smrťou.
Myslím si, že stretnutie s touto fotografiou ma presvedčilo o tom, že byť dieťaťom nemusí byť vždy výhoda, ale žiť v mierovej krajine s rodinou a kamarátmi, to je skutočné šťastie.

GAS bingo

- Rozdajte každému žiakovi jednu kópiu pracovného listu *BINGO!*

- Vysvetlite žiakom, že ich úlohou bude nájsť spolužiaka/čku, ktorí dokážu odpovedať na jednu z otázok v tabuľke. Žiaci zaznačia správnu odpoveď do tabuľky a hľadajú ďalej. Každá správna odpoveď musí byť od iného žiaka/žiačky. (vždy kladnú, NIE ako odpoveď nemožno uznať)

- Keď sa niekomu podarí vyplniť všetky okienka v tabuľke, zakričí **BINGO!**

- Hra môže pokračovať až do vyplnenia posledného listu.

- Ak sa vám otázky budú zdať zložité, žiaci môžu zvolať BINGO! už pri vyplnení štyroch okienok vedľa seba (vodorovne, zvisle alebo uhlopriečne).

pracovný list: bingo!

Doma alebo v škole separuje odpad. čo separuje: meno:	Vie, čo je skleníkový efekt a aké sú jeho dôsledky. odpoveď: meno:	Aspoň raz ochutnal/a Fair Trade výrobok.* výrobok: meno:	Vie vymenovať 3 krajiny, kde sa pestuje káva. krajiny: meno:
Pozná 3 spôsoby ako chrániť životné prostredie. spôsoby: meno:	Kupuje ovocie a zeleninu od miestneho pestovateľa. miesto: meno:	Používa doma úsporné (energiu šetriace) žiarovky. meno:	Vie vymenovať 3 práva z Dohovoru o právach dieťaťa. práva: meno:
Vymenuje 2 organizácie zaoberajúce sa ľudskými právami na Slovensku/vo svete. organizácie: meno:	Vymenuje 5 krajín porušujúcich ľudské práva. krajiny: meno:	Chodí do školy na bicykli. meno:	Používa zošit vyrobený z recyklovaného papiera. meno:
Zúčastnil/a sa, alebo jeho/jej kamarát/i na kampani za ľudské práva. kampaň: meno:	Vymenuje 3 mestá na Slovensku, kde sa predávajú fair trade výrobky.* mestá: meno:	Osobne pozná obeť porušovania ľudských práv (imigranti,menšiny). meno:	Odpája od zdroja energie spotrebiče (televízor, sieťový napájač mobilu, vežu), keď sa nepoužívajú. meno:

* výrobky spravodlivého obchodu

Poznámky pre učiteľov

Krajiny, v ktorých sa pestuje káva: Bolívia, Etiópia, Ghana, India, Keňa, Kolumbia, Kostarika, Mexiko, Nigéria, Nikaragua, Peru, Rwanda, Tanzánia, Thajsko, Uganda, Venezuela...

Organizácie zaoberajúce sa ochranou ľudských práv: OZ Človek v ohrození, UNICEF, Amnesty International, Občan a demokracia, OZ Možnosť voľby, Ľudia proti rasizmu, Nadácia Milana Šimečku, Člověk v tísni, Human Rights Watch, Freedom House...

Krajiny porušujúce ľudské práva: Angola, Barma, Bielorusko, Čína, DR Kongo, Irán, Kuba, Lýbia, Rusko, Saudská Arábia, Severná Kórea, Sudán, Sýria, Zimbabwe...

Mestá, kde sa dajú kúpiť FT výrobky: Banská Bystrica, Bratislava, Šamorín, Trnava, Trenčín...

Ideálny svet

- Premýšľajte o tom, ako by mohla vyzerať vaša škola (vaše mesto, krajina, svet) o desať rokov. Ako bude vyzerať svet v porovnaní so súčasnosťou? Písomne alebo kresbou predstavte svoje nápady na plagátoch alebo mapách.

- Diskutujte o tom, ktoré z týchto návrhov sú najdôležitejšie a ako môžeme každú z nich dosiahnuť. Zvážte:
  - *Kto má najväčšiu moc meniť veci?*
  - *Čo si myslíte, že môžete urobiť vy?*
  - *Koho by ste mohli ovplyvniť, aby sa veci zmenili?*

Vytvorte listinu globálnych občanov a zaznačte do nej vaše želania súvisiace s globálnou budúcnosťou

- Vyzvite žiakov, aby na veľký papier (flipchartový papier, baliaci papier, zlepené A4 hárky, A3 list papiera...) každý zapísal svoje želanie o lepšej globálnej budúcnosti. Túto „listinu“ potom zaveste na stenu triedy. Po prebraní tém so žiakmi môžete priebežne dopisovať ich návrhy, ako by sa dali tieto želania dosiahnuť. Ak si myslíte, že sa vám podarilo prispieť k riešeniu niektorého zo zaznačených želaní, môžete k nemu napísať „plus“ alebo „fajku“.

Zdroj: ActionAid

skúmame globálne témy...

Globálne rámčeky

- Vyhľadajte informácie o jednom globálnom probléme a použite ich na vyplnenie pracovného listu *Globálne rámčeky*. Ten sa môže použiť na vytvorenie novinového článku (vytlačeného v novinách alebo online na internete), aby sa zdôraznila závažnosť tohto problému.

Zdroj: ActionAid

pracovný list: globálne rámčeky

Globálny problém

Fakty a čísla

Citát/y alebo vyjadrenia o probléme

Štatistiky/grafy o probléme

Obrázky (fotografie/karikatúry týkajúce sa problému)

Mapa (ktoré krajiny problém najviac postihuje)

Iné

Reťazec príčin – prečo-prečo-prečo

- Použite pracovný list *Reťazec príčin – prečo-prečo-prečo* na zistenie príčin, ktoré spôsobujú globálny problém.

- Napíšte daný problém do prvého okienka (napr.: nedostatok vzdelania, chudoba, detská práca v rozvojových krajinách) a ďalej sa pýtajte: *Prečo vznikol tento problém?* K príčinám v druhom okienku hľadajte pomocou otázky prečo ďalšie príčiny... a takto pokračujte ďalej.

- Pozrite sa na každé okienko a spýtajte sa: *Je to spravodlivé, že sa to deje?* a *Čo môžeme urobiť my, aby sa to zmenilo?* Odpovede zapíšte do každého okienka inou farbou.

- Túto aktivitu možno použiť aj tak, že sa budete pýtať otázkami: *Ako, ako, ako?* napr.: *Ako daný problém ovplyvňuje životy ľudí, ktorých sa týka?*

Zdroj: ActionAid

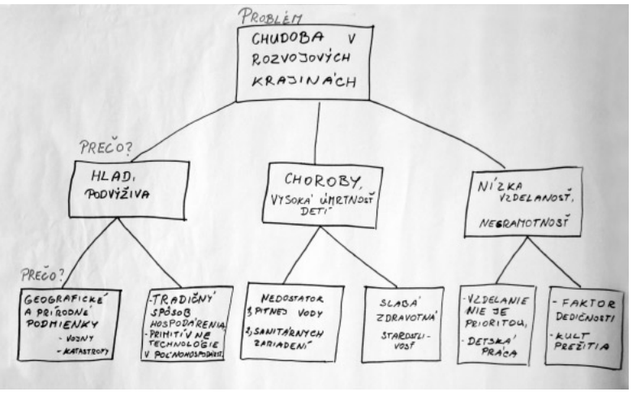

Poznámka: Rozvrhnutie diagramu slúži ako inšpirácia. Žiaci môžu nakresliť viac úrovní a okienok, väzby medzi nimi môžu byť zložitejšie.

Stromový diagram

- Nakreslite na papier strom. Kmeň znázorňuje globálny problém, korene označte ako príčiny problému, konáre ako jeho dôsledky a ovocie ako možné riešenia problému. Škodcovia predstavujú prekážky pri riešeniach problému. Metódu môžete využiť buď predtým, ako niečo o probléme zistíte, alebo na záver pri prezentácii výsledkov skúmania.

Po uskutočnení aktivity diskutujte:

- *Akým spôsobom je tento strom užitočný pre porozumenie problému?*
- *Ktorá časť stromu je najdôležitejšia pre teba/vás?*
- *Sú niektoré riešenia efektívnejšie ako iné?*
- *Ako rýchlo by sa uvedené riešenia dali uskutočniť?*
- *Kto má najväčšiu moc pri riešeniach daného problému?*
- *Ako by ste mohli k riešeniu prispieť vy/vaša škola?*

Zdroj: ActionAid

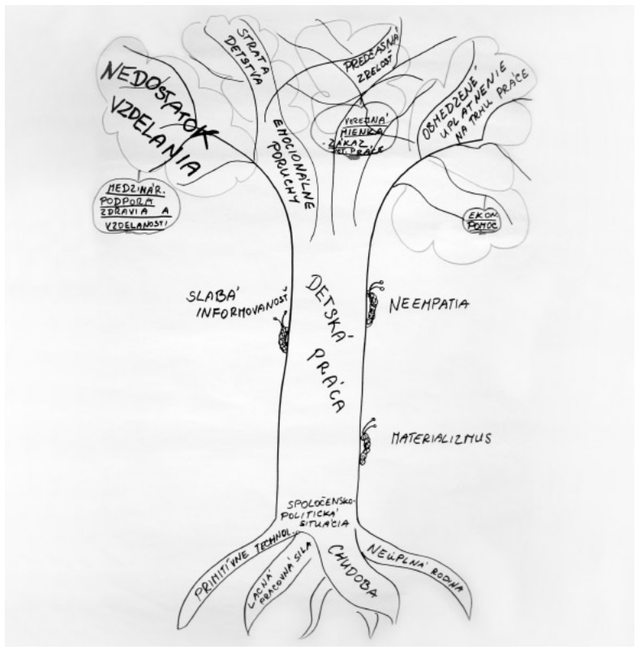

Argumentácia problému

- Vyhľadajte informácie o danom probléme. Zamerajte sa na argumenty v prospech riešenia určitého globálneho problému a na tie, ktoré mu oponujú. Napíšte ich do rámčekov v pracovnom liste *Argumentácia problému*. Zvážte tieto argumenty a napíšte záver do spodného rámčeka.

Zdroj: ActionAid

Vyhľadávač trasy

- Napíšte problém do stredu pracovného listu *Vyhľadávač trasy*, diskutujte a odpovedzte na uvedené otázky. Túto metódu je možné použiť pred preskúmaním problému aj po ňom.

- Porovnajte si odpovede s ostatnými v triede a doplňte ďalšie dôležité informácie.

Zdroj: ActionAid

pracovný list: argumentácia problému

Globálny problém je

Argumenty „za”:

Argumenty „proti”:

Po prihliadnutí na tieto argumenty si myslím:

vyhľadávač trasy

Sever
- Má to niečo spoločné s **prírodou** alebo životným prostredím?
- Zasahuje to do vášho školského prostredia? Ako?
- Zasahuje to do celosvetového životného prostredia? Ako?

Západ
- **Kto rozhoduje** o tom, ako sa bude tento problém riešiť? Kto má najviac kompetencií?
- Aké kompetencie máte na to, aby ste veci zlepšili?
- Čo by ste mohli urobiť?

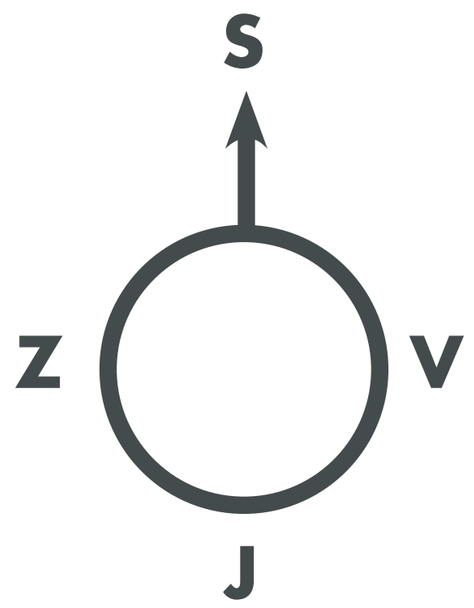

Východ
- Má to niečo spoločné s **ekonomikou** alebo peniazmi? Ako?
- Postihuje to rovnako chudobnejších aj bohatších ľudí? Prečo?

Juh
- Môžu za to isté **spoločnosti** alebo ľudia? Ako?
- Ako ste do toho zainteresovaní vy, vaša škola, ľudia z vášho regiónu, ľudia z iných krajín?
- Sú tu podobnosti alebo rozdiely?

Výber príbehov

- Zozbierajte informácie o globálnom probléme zo správ/spravodajstva, napríklad z novín, webových stránok, TV. Rôzne médiá vyberajú odlišné informácie a v tom istom probléme zdôrazňujú rozličné aspekty.

- Uvažujte:
  - *Aký je titulok?*
  - *Prečo práve tento a nie iný?*
  - *Koľko riadkov sa na stránke venuje globálnemu problému?*
  - *Koľko obrázkov je na stránke?*
  - *Čie názory berú do úvahy a čí názor ignorujú?*
  - *O čom sme neboli informovaní?*
  - *Čí názor sme nepočuli? Prečo?*

- Vytvorte si svoju vlastnú spravodajskú stránku. Dohodnite sa na tom, aký titulok použijete, o čom chcete ostatných informovať a o tom, či použijete viac slov, alebo obrázkov – vysvetlite prečo.

Zdroj: ActionAid

Písanie článkov

- Napíšte článok o globálnom probléme vrátane faktov, citátov a obrázkov. Články sú dobrý spôsob na to, ako poskytovať detailnejšie informácie z odlišných perspektív.

- Ako pomôcku použite pracovné listy *Forma písania tlačových správ* a *Argumentácia problému*.

- Dohodnite sa, kde zverejníte článok, napr. v: informačnom bulletine, novinách, školskom časopise, na webovej stránke. Uvažujte:
  - *Do ktorej časti periodika by sa článok najviac hodil?*
  - *Kto sú čitatelia?*
  - *Prečo by si článok chceli prečítať?*

- Spojte sa s vydavateľom, dajte mu resumé vášho článku a snažte sa ho presvedčiť, aby vám článok vydal (pozri pracovný list *Forma písania argumentu* na strane 38).

Zdroj: ActionAid

pracovný list: forma písania tlačových správ

Globálne téma
Táto správa je o...

Zámer
Zámerom tejto správy je…

Pozadie problému
Tu sú fakty týkajúce sa tohto problému:

1.

2.

3.

Obrázok
Tu je fotografia vystihujúca tento problém. Znázorňuje…

Prípadová štúdia
Tu sú informácie o tom, ako tento problém postihuje ľudí.

Zhrnutie
Aby sme zhrnuli…

druhý krok: preskúmaj

Prieskumom aktívnej globálnej školy žiaci zisťujú, nakoľko zodpovedne sa ich škola stavia ku globálnym témam.

Žiaci skúmajú rôzne aspekty života školy, napríklad aký priestor majú globálne témy vo vyučovaní, odkiaľ pochádzajú potraviny konzumované v školskej jedálni, ako sa šetrí/nešetrí energiou a podobne.
Prieskum zároveň žiakom umožní navrhovať zmeny vo fungovaní školy.

V tejto kapitole ponúkame nielen pracovný hárok potrebný na prieskum školy, ale aj metódy, ako prieskum pripraviť, uskutočniť a ako informovať o jeho výsledkoch.

pripravme sa na prieskum školy...

Kto, kedy, kde?

- Použite pracovný list *Kto, kde, kedy?* na zostavenie plánu prieskumu.
- Rozhodnite o tom, kto bude zodpovedný za každú časť prieskumu školy. Prieskum možno rozdeliť medzi rôzne triedy, skupiny alebo dvojice žiakov.
- Určite miesta v areáli školy, ktoré budete skúmať. Zvážte: *Kde nájdeme potrebné informácie o týchto miestach? Potrebujeme povolenie na vstup (na tieto miesta)?*
- Dohodnite sa na dátume a čase realizácie prieskumu, napr. streda, 16:00 hod.
- Premyslite si, aké prostriedky a pomôcky potrebujete, napr. flipchart, papier, pero, fotoaparát a podobne.
- Zvážte, na koho sa obrátite, aby ste získali viac informácií, napr. na dozor v jedálni, školskú radu, zriaďovateľa školy alebo učiteľov. *Je potrebné skontaktovať sa s niekým mimo školy? Ako sa s nimi skontaktujete?*

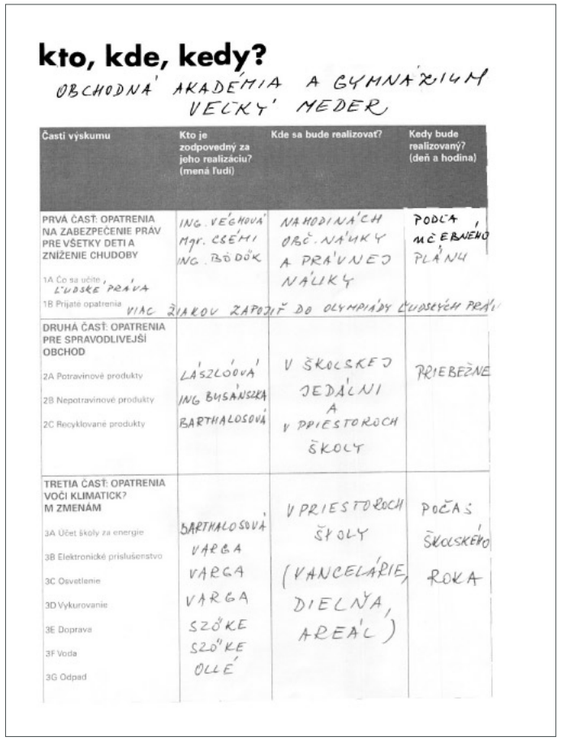

kto, kde, kedy?

OBCHODNÁ AKADÉMIA A GYMNÁZIUM VECKÝ NEDEŇ

Časti výskumu	Kto je zodpovedný za jeho realizáciu? (mená ľudí)	Kde sa bude realizovať?	Kedy bude realizovaný? (deň a hodina)
PRVÁ ČASŤ: OPATRENIA NA ZABEZPEČENIE PRÁV PRE VŠETKY DETI A ZNÍŽENIE CHUDOBY 1A Čo sa učíte v ľudské práva 1B Prijaté opatrenia	ING. VEGHOVÁ Mgr. CSÉFALVAY ING. BÓDOK	NA HODINÁCH OBČ. NÁUKY A PRÁVNEJ NÁUKY	PODĽA UČEBNÉHO PLÁNU
DRUHÁ ČASŤ: OPATRENIA PRE SPRAVODLIVEJŠÍ OBCHOD 2A Potravinové produkty 2B Nepotravinové produkty 2C Recyklované produkty	LÁSZLÓOVÁ ING. BUSÁNSZKÁ BARTHALOSOVÁ	V ŠKOLSKEJ JEDÁLNI A V PRIESTOROCH ŠKOLY	PRIEBEŽNE
TRETIA ČASŤ: OPATRENIA VOČI KLIMATICK? M ZMENÁM 3A Účet školy za energie 3B Elektronické príslušenstvo 3C Osvetlenie 3D Vykurovanie 3E Doprava 3F Voda 3G Odpad	BARTHALOSOVÁ VARGA VARGA VARGA SZÖKE SZÖKE OLLÉ	V PRIESTOROCH ŠKOLY (VANCELÁRIE, DIELŇA, AREÁL)	POČAS ŠKOLSKÉHO ROKA

VIAC ŽIAKOV ZAPOJIŤ DO OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV

pracovný list: kto, kde, kedy?

Časti prieskumu	Kto je zodpovedný za realizáciu? (mená ľudí)	Kde sa bude realizovať? (miesta)	Kedy sa uskutoční? (deň a hodina)
PRVÁ ČASŤ: KROKY NA ZABEZPEČENIE PRÁV PRE VŠETKÝCH A ZNÍŽENIE CHUDOBY			
1A Čo sa učíte			
1B Uskutočnené aktivity			
DRUHÁ ČASŤ: KROKY VEDÚCE K SPRAVODLIVEJŠIEMU OBCHODU			
2A Potravinové produkty			
2B Nepotravinové výrobky			
2C Recyklované výrobky			
TRETIA ČASŤ: KROKY PROTI KLIMATICKÝM ZMENÁM			
3A Účet školy za energie			
3B Elektronické príslušenstvo			
3C Osvetlenie			
3D Vykurovanie			
3E Doprava			
3F Voda			
3G Odpad			

Záznamy

- Skôr, ako začnete s prieskumom, rozhodnite sa, ako zaznamenáte výsledky prieskumu. Zozbierajte čo najviac dôkazov, aby ste si obhájili svoje odpovede.
- Vymyslite rôznorodé spôsoby zaznamenania prieskumu – písomné záznamy, obrázky, čísla, audionahrávky a výpovede ľudí.
- Vyberte si z nich dva alebo viac spôsobov a použite ich počas prieskumu.

aktívne globálne školy – prieskum

Prieskum má tri časti:

- **Prvá časť:** Kroky na zabezpečenie práv pre všetkých
- **Druhá časť:** Kroky vedúce k spravodlivejšiemu obchodu
- **Tretia časť:** Kroky proti klimatickým zmenám

Každú časť tvoria otázky, ktorých zodpovedanie si vyžaduje čas. Odpovedzte na čo najväčší počet otázok.

Nezabudnite všetko zaznamenávať. Všetky číselné údaje podložte fotografiami, filmovými zábermi, rozhovormi (interview) a podobne. Je to potrebné kvôli informovaniu o výsledkoch prieskumu.

Vaša škola

Názov:

Miesto:

Počet žiakov:

Počet pedagógov:

pracovný list: prieskum školy

Prvá časť:
Kroky na zabezpečenie práv pre všetkých

V tejto časti sa zisťuje:

- v akom rozsahu sa učíte o globálnych témach na vyučovaní
- v ktorých predmetoch sa učíte o globálnych témach
- či ste sa už niekedy podieľali na aktivitách týkajúcich sa globálnych tém v škole alebo mimo školy

1A Čo sa učíte?

V akom rozsahu sa učíte o globálnych témach?

Globálne témy	V akom rozsahu sa učíte o týchto témach?			V akých predmetoch sa učíte o týchto témach?
	Veľa	Málo	Vôbec nie	
Ľudské práva				
Spravodlivý obchod/Fair Trade				
Environmentálne témy				
Humanitárna a rozvojová pomoc				
Globalizácia				
Detské práva				
Chudoba				
Migrácia				
Gender – rodová rovnosť				
HIV/AIDS				
Iné témy globálneho vzdelávania				
Náš vplyv na život v chudobnejších krajinách				

1B Uskutočnené aktivity

Už ste sa niekedy zúčastnili na aktivitách súvisiacich s globálnym vzdelávaním, informovaním alebo zvyšovaním povedomia o globálnych témach? Ak áno, akých?

Aktivita	Áno/Nie
Písanie článkov	
Výroba a distribúcia plagátov/letákov	
Vytvorenie informačnej tabule/výstavy	
Tvorba krátkych filmov	
Hranie rolovej hry/divadla, napr. pouličné divadlo	
Vytvorenie webovej stránky	
Vytvorenie nástenky	
Umelecká tvorba, napr. nástenné maľby, sochy	
Organizovanie školského zhromaždenia/demonštrácie	
Pozvanie prednášajúcich do školy	
Zorganizovanie filmového predstavenia	
Účasť na spolurozhodovaní v škole, napr. členstvo v študentskom parlamente	
Realizácia prieskumu, interview alebo dotazníkov	
Kontaktovanie médií, napr. novín, televízie	
Písanie listov politikom alebo iným vplyvným osobám	
Fundraising – získavanie finančných prostriedkov na projekty a verejné zbierky (granty, súkromné firmy a podobne)	
Protestné akcie	
Účasť na kampaniach, ktoré dávajú priestor postaviť sa za práva iných	
Kupovanie výrobkov Fair Trade (Spravodlivý obchod)	
Iné:	

Druhá časť:
Kroky vedúce k spravodlivejšiemu obchodu

Táto časť sa zameriava na možnosť zmeny kultúry školy orientáciou na produkty získané spravodlivým obchodom. Zameriava sa na potravinové, nepotravinové a recyklované produkty, ktoré môžu znížiť globálnu chudobu tým, že budú:

- výhodné pre ľudí, ktorí ich vyrábajú
- ohľaduplné k životnému prostrediu

Značka Fair Trade alebo Spravodlivý obchod garantuje, že producenti v chudobnejších krajinách dostanú za svoju prácu spravodlivejšiu odmenu.

Napriek tomu, že na Slovensku je kúpa Fair Trade výrobkov stále menšinovým javom, školy môžu prispieť napríklad nákupom výrobkov. Takéto výrobky možno na Slovensku kupovať vo väčších mestách, napríklad v Bratislave, Trenčíne alebo Banskej Bystrici, prípadne online na www.fairtrade.sk, www.zivica.sk a www.integra.sk.

2A Potravinové výrobky

Potravinový výrobok	Uvažuje vaša škola o nákupe potravinových vyrobkov získaných spravod. obchodom? (Fair Trade výrobky)	Ak áno, aké množstvo budú tvoriť Fair Trade produkty z celkového množstva daného výro bku?		
		Všetky	Časť *(aký podiel?)*	Žiadne
Čaj				
Káva				
Cukor				
Čokoláda				
Ovocné tyčinky/Sušienky				
Banány				
Ryža				
Iné:				

2B Nepotravinové výrobky

Nepotravinový výrobok	Uvažuje vaša škola/ žiaci/pedagógovia o nákupe nepotravinových výrobkov získaných spravodlivým obchodom?	Ak áno, aké množstvo budú tvoriť FT produkty z celkového množstva daného výrobku?		
		Všetky	Časť *(aký podiel?)*	Žiadne
Remeselné výrobky (koberce, tašky, koše…)				
Športové potreby, napr. futbalové lopty				
Oblečenie				
Iné:				

2C Recyklované výrobky zakúpené školou

Papier	
Koľko gramov/kilogramov papiera sa kupuje na kopírovanie/tlačenie každý polrok?	kg
Sú niektoré z nich recyklované?	Áno / Nie
Aké je percento recyklovaného papiera?	%
Tlačí sa na na vašej škole na obe strany papiera?	Áno / Nie

Zošity	
Kolko zošitov si kupujú žiaci?	ks
Sú niektoré z týchto zošitov vyrobené z recyklovaného papiera?	Áno / Nie
Aké je percento zošitov z recyklovaného papiera?	%

Toaletný papier	
Koľko kusov toaletného papiera sa kupuje každý polrok?	ks
Sú niektoré kusy vyrobené z recyklovaného papiera?	Áno / Nie
Aké je percento recyklovaného toaletného papiera?	%

Iné

Tretia časť: Kroky proti klimatickým zmenám

Táto časť skúma, aké množstvo energie spotrebúva vaša škola. Pri spotrebovaní energie sa do ovzdušia uvoľňuje oxid uhličitý. Vedie to k zmenám svetovej klímy, napr. k silným búrkam, záplavám a obdobiam sucha, ktoré často postihujú najchudobnejšie krajiny.

Elektronické príslušenstvo, osvetlenie, vykurovanie a doprava spotrebúvajú energiu priamo, preprava potravín do školy, čistenie, čerpanie a ohrev vody a zbavovanie sa odpadu spotrebúvaju energiu menej viditeľným spôsobom.

3A Účet školy za energie

Celkový účet za spotrebu energií za celý posledný štvrťrok pred realizáciou prieskumu	
Elektrická energia: Koľko kilowattov za posledný štvrťrok sa spotrebovalo?	kWh
Plyn: Koľko metrov kubických sa spotrebovalo za posledný štvrťrok?	m^3
Voda: Koľko litrov vody sa spotrebovalo za posledný štvrťrok?	l
Iné:	
Nakupuje vaša škola všetky druhy energií od jedného dodávateľa?	Áno / Nie
Nakupuje váš dodávateľ zo zdrojov „priateľských k životnému prostrediu”?	Áno / Nie
Vyrába vaša škola vlastnú energiu?	Áno / Nie

3B Elektronické príslušenstvo

Počítače	
Počet počítačov v škole	ks
Počet počítačov vypnutých zo zdroja energie, keď sa nepoužívajú	ks
Percento počítačov nepoužívaných a vypnutých zo zdroja energie	%

Televízory	
Počet televízorov v škole	ks
Počet televízorov vypnutých zo zdroja energie, keď sa nepoužívajú	ks
Percento televízorov nepoužívaných a vypnutých zo zdroja energie	%

Spätné projektory	
Počet projektorov v škole	ks
Počet projektorov vypnutých zo zdroja energie, keď sa nepoužívajú	ks
Percento projektorov nepoužívaných a vypnutých zo zdroja	%

Kopírky	
Počet kopíriek	ks
Počet kopíriek vypnutých zo zdroja energie, keď sa nepoužívajú	ks
Percento kopíriek vypnutých zo zdroja energie, keď sa nepoužívajú	%

Iné	
Počet …	ks
Počet …	ks
Percento…	%

3C Osvetlenie

Konečný počet lámp v škole	
Počet lámp, ktoré sú zhasnuté, keď sa nepoužívajú	ks
Počet lámp s úspornými svetelnými žiarivkami	ks
Percento lámp s úspornými svetelnými žiarivkami	%

3D Vykurovanie

Počet vykurovacích telies v škole	
Počet vykurovacích telies s termostatom	ks
Percento vykurovacích telies s termostatom	%

3E Doprava

Počet osôb (žiakov, učiteľov aj personálu školy), ktoré do školy chodia pešo alebo na bicykli	
Percento tých, ktorí chodia do školy pešo alebo na bicykli	%

Počet osôb (žiakov, učiteľov aj personálu školy), ktoré používajú verejnú dopravu	
Percento tých, ktorí používajú verejnú dopravu	%

Počet osôb (žiakov, učiteľov aj personálu školy), ktoré používajú auto	
Percento tých, ktorí používajú auto	%

3F Voda

Celkový účet za vodu za posledný štvrťrok	EUR
Celkový počet vodovodných kohútikov v škole	ks
Počet kvapkajúcich/tečúcich kohútikov	ks
Percento kvapkajúcich/tečúcich kohútikov	%

3G Odpad

Koľko odpadových košov/smetných nádob je určených na:	
Papier	ks
Kov	ks
Sklo	ks
Plasty	ks
Iné	ks
Celkový počet odpadových košov v škole a pri škole/školskom dvore	ks

Kompost	
Má škola nádoby na kompost?	Áno / Nie
Používajú sa?	Áno / Nie

Záhrada	
Má škola záhradu?	Áno / Nie
Konzumujú sa v škole niektoré plodiny, ktoré boli vypestované v školskej záhrade?	Áno / Nie
Aké percento tvoria zo všetkých plodín konzumovaných v jedálni?	%

Zdroj: ActionAid

forma písania argumentu

Počiatočné tvrdenie
Zrealizovali sme výskum, aby sme zistili do akej miery je naša škola globálna a zistili sme problém.

Problémom je:

.....

.....

.....

Argument v prospech tohto tvrdenia:
Je to problém, pretože:

1.

2.

3.

Dôkazy:
Zozbierali sme veľa dôkazného materiálu vrátane:

1.

2.

3.

Zhrnutie
Myslím, že sme dokázali, že...

Zdroj: ActionAid

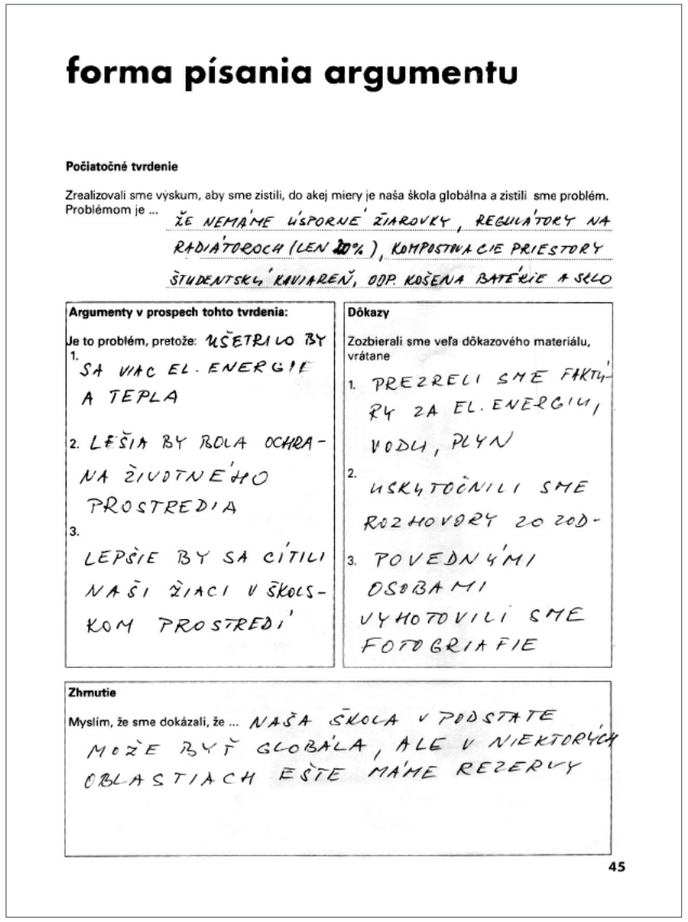

forma písania argumentu

Počiatočné tvrdenie

Zrealizovali sme výskum, aby sme zistili, do akej miery je naša škola globálna a zistili sme problém.
Problémom je ... ŽE NEMÁME ÚSPORNÉ ŽIAROVKY, REGULÁTORY NA RADIÁTOROCH (LEN 20%), KOMPOSTOVACIE PRIESTORY ŠTUDENTSKEJ KAVIARNE, ODP. KOŠENÁ BATÉRIE A SKLO

Argumenty v prospech tohto tvrdenia:
Je to problém, pretože: 1. UŠETRILO BY SA VIAC EL. ENERGIE A TEPLA
2. LEŠIA BY ROLA OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
3. LEPŠIE BY SA CÍTILI NAŠI ŽIACI V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Dôkazy
Zozbierali sme veľa dôkazového materiálu, vrátane
1. PREZRELI SME FAKTÚRY ZA EL. ENERGIU, VODU, PLYN
2. USKUTOČNILI SME ROZHOVORY 20 ZOD-
3. POVEDNÝMI OSOBAMI VYHOTOVILI SME FOTOGRAFIE

Zhrnutie
Myslím, že sme dokázali, že ... NAŠA ŠKOLA V PODSTATE MÔŽE BYŤ GLOBÁLA, ALE V NIEKTORÝCH OBLASTIACH EŠTE MÁME REZERVY

45

tretí krok: konaj

ako zvolíme správnu výzvu...

Táto kapitola ponúka praktické metódy na to, ako školy môžu pripraviť a úspešne zrealizovať globálnu výzvu a následne o nej informovať.

Školám dávame možnosť navrhnúť a zrealizovať svoje vlastné výzvy, alebo sa inšpirovať skúsenosťami pilotných škôl. Existuje veľa tipov, rád a inšpirácií na efektívnu, pre žiakov atraktívnu a súčasne realistickú výzvu. Vychádzame z projektového vyučovania, pri ktorom žiaci získavajú praktické zručnosti.

Zároveň v kapitole nájdete metódy, ktoré žiakom pomôžu vybrať a naplánovať výzvu, úspešne ju zrealizovať, vyhodnotiť a infomovať o výsledkoch iné školy, širokú verejnosť či médiá.

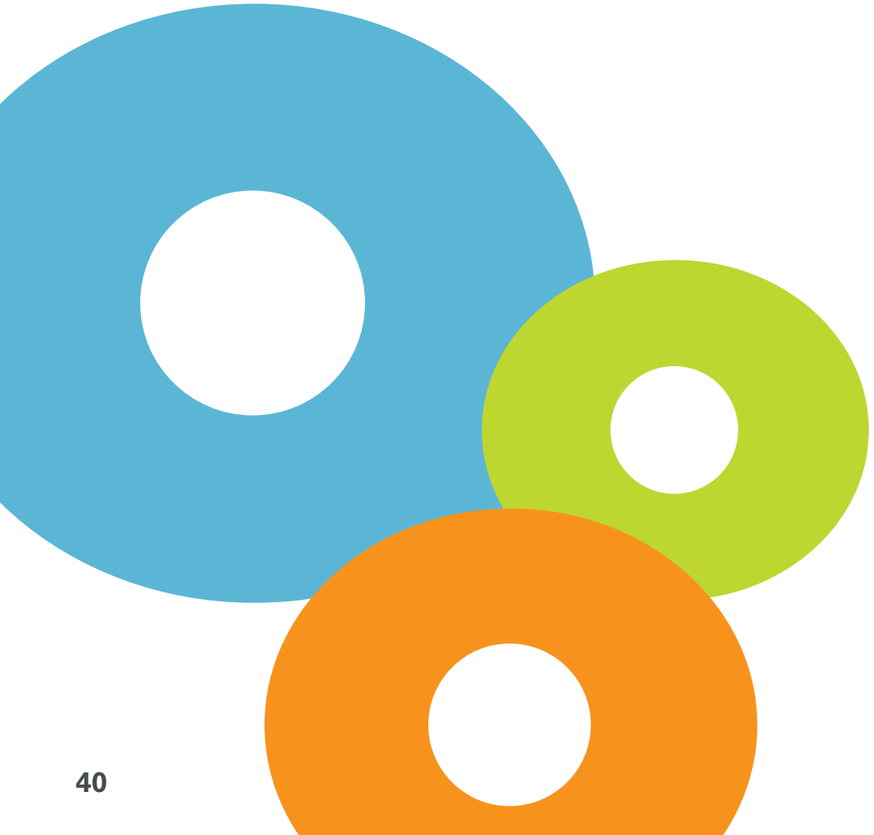

Vyjadri svoj názor

- Vypočujte si a odpovedzte na nasledujúce otázky: Čo vás v prieskume najviac znepokojilo? Ktoré veci by ste v škole najradšej zmenili?

- Každému žiakovi dajte hárok papiera. Všetkých vyzvite, aby napísali jednu výzvu/zmenu, ktorú chcú dosiahnuť, napríklad: Chcem zlepšiť separovanie odpadu v škole...

- Listy papiera s jednou (globálnou) výzvou napísanou na každom z nich rozložte po triede. Navzájom podobné (globálne) výzvy sa môžu preformulovať do jednej.

- Prečítajte znenie nasledujúcej otázky a na základe toho, ako na ňu odpoviete, sa priemiestnite na miesto, kde je vami vybraná výzva: *Ktorá výzva je podľa vás najzávažnejšia?* Prečítajte druhú otázku a rozhodnite sa, či sa chcete premiestniť: *Na ktorú výzvu si vy ako skupina trúfate?*

- Zamyslite sa nad svojím výberom. Tým, že ho presvedčivo zdôvodníte, môžete ostatných motivovať, aby sa presunuli.

- Po prezentácii názorov spíšte všetky (globálne) výzvy na tabuľu. Hlasujte za tie, o ktorých sa domnievate, že by ich trieda mohla spoločným úsilím zmeniť. Hlasujte pomocou lepiacich bodiek alebo zvýrazňovačov. Každý ich má päť a môže ich nalepiť/označiť zvýrazňovačom všetky k jednej (globálnej) výzve, alebo dve k jednej a tri k inej globálnej výzve a podobne...

- Výzva, ktorá má najviac bodov, sa môže stať vašou výzvou!

Zdroj: ActionAid

aké kroky k naplneniu výzvy musíme prijať...

Tehly a kladivá

- Nakreslite stenu postavenú z tehál. Označte každú tehlu ako prekážku, ktorá bráni realizácii ideálnej vízie globálnej školy, napr. to, že chýbajú potraviny zo spravodlivého obchodu alebo koše na separovaný odpad. Vyrobte papierové kladivá, aby ste „zbúrali" tieto tehly a uveďte, ako by ste mohli zakročiť, aby sa situácia, ktorá je napísaná na jednotlivých tehlách, zlepšila. Napr. zorganizovať plagátovú kampaň.

- Diskutujte o tom, či sú kroky uskutočniteľné. Využite pritom nasledujúce ukazovatele – tzv. model SMART (pomenovaný podľa prvých písmen slov v angličtine):

  S Specific – konkrétne – dá sa jasne definovať/jasne definovateľný
  M Measurable – každá zmena sa dá zmerať/vyhodnotiť
  A Achievable – dosiahnuteľné – je to možné
  R Realistic – realistické – môže sa to zrealizovať navzdory rôznym obmedzeniam/problémom (finančné obmedzenia, zlyhanie ľudského faktora…)
  T Time-bound – časovo viazané – je to možné zrealizovať do určitého času, napr. jeden polrok/semester

Zdroj: ActionAid

Aké zmeny prijať?

- Urobte zoznam možných opatrení na pracovný list *Aké zmeny prijať?* a zvážte každý z nich. Použite pritom dané otázky a jednu vašu otázku.

- Keď bude tabuľka hotová, vyberte najprijateľnejšie opatrenie, berúc do úvahy záujmy (školskej) triedy a možné obmedzenia.

Zdroj: ActionAid

pracovný list: aké zmeny prijať?

Zmeny	Ako dlho potrvá, kým tieto zmeny naplánujeme?	Sú tieto zmeny dosiahnuteľné?	Aký dosah budú mať zmeny – v škole, lokálne a globálne?	Kto nám môže pomôcť pri uskutočnení zmien?	Kto nám to môže skomplikovať?	Čo potrebujeme, aby sme zmeny uskutočnili (materiál, financie, počet ľudí, pomoc pedagógov, obecných zastupiteľov a pod.)

ako si vytvoríme akčný plán...

Rieka ako časový prehľad

- Na veľký kus papiera nakreslite rieku. Rieku môžete aj vyrobiť – zlepením niekoľkých kusov flipchartového alebo baliaceho papiera a nakresliť rieku.
- Rieka reprezentuje to, čo je potrebné urobiť, aby sa výzva zrealizovala v chronologickom poradí. **Prameň rieky** znázorňuje súčasnú situáciu školy a ústie cieľ výzvy. **Prítoky** znázorňujú aktivity, ktoré je potrebné uskutočniť v poradí, v akom sú zaznačené. Možné prekážky môžu byť znázornené ako **balvany**, **vodopády a vodné víry**. Rieka sa môže dopĺňať podľa toho, ako sa proces plánovania vyvíja. K aktivitám priraďte aj časový horizont – dokedy sa majú uskutočniť.

Zdroj: ActionAid

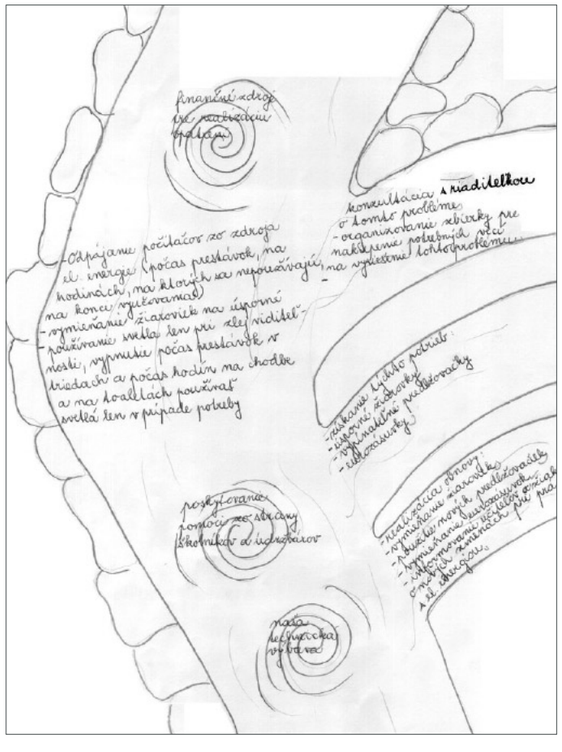

Akčný plán

- Na dokončenie pracovného listu *Akčný plán* použite už hotové schémy a vyplnené tabuľky. Biele okienka musia byť vyplnené skôr, ako sa výzva začne realizovať. Šedé okienka sa vyplnia až po realizácii.

Zdroj: ActionAid

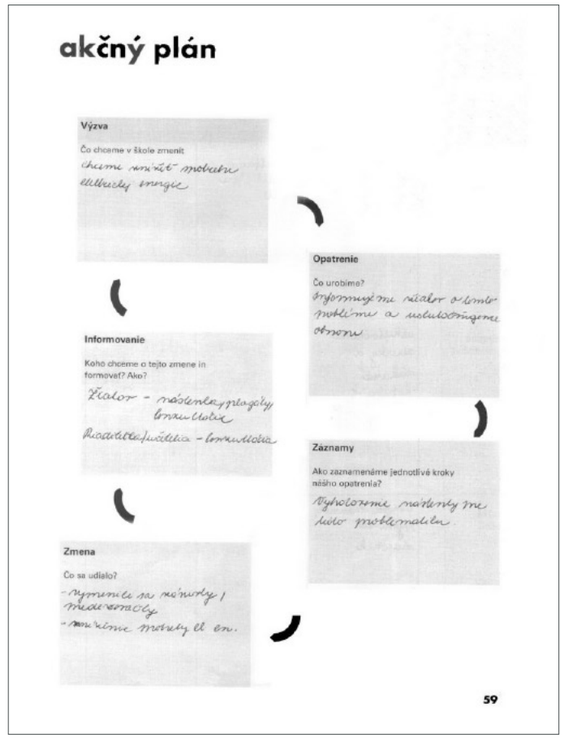

pracovný list: akčný plán

Výzva
Čo chceme v škole zmeniť?

Informovanie
Ako chceme o tejto zmene informovať?

Zmena
Čo sa udialo?

Opatrenie
Čo urobíme?

Záznamy
Ako zaznamenáme jednotlivé kroky nášho opatrenia?

informujeme o zmenách...

Výber médií

- Použite pracovný list *Výber médií*, aby ste zistili, akým spôsobom sa dajú šíriť informácie o zmenách, ktoré nastali vo vašej škole. Spoluprácou s médiami možno ovplyvniť obrovské množstvo ľudí a podnietiť ich k tomu, aby podnikli podobné výzvy.

- Zistite, ako možno skontaktovať médiá, ktoré ste si vybrali, napr. e-mailom, faxom alebo poštou a ako ich presvedčiť, že zmeny, ktoré sa dejú vo vašej škole stoja za to, aby sa o nich ľudia dozvedeli.

- Nezabudnite na školské médiá – školský rozhlas, školský časopis, školské panelové výstavky, plagáty v priestoroch školy, školský kútik venovaný globálnym problémom, školskú webovú stránku…

Zdroj: ActionAid

pracovný list: výber médií

Typ médií	Názov spoločnosti	O propagáciu ktorých ďalších informácií by sme ich mohli požiadať?	Výhody spolupráce s nimi	Nevýhody spolupráce s nimi
Školské médiá				
Lokálne noviny – obecné, mestské, regionálne				
Celoštátne noviny				
Miestne rádio				
Celoštátne rádio				
Miestna TV				
Celoštátna TV				
Webové stránky zaoberajúce sa vzdelávaním				
Webová stránka obce, mesta, regiónu				
Reklamná spoločnosť				

reflexia, hodnotenie...

Tabuľka zručností

- Pracovný list *Tabuľka zručností* sa môže použiť na zaznamenanie toho, do akej miery žiaci komunikovali, boli aktívni a zamýšľali sa nad problémom. Ostatné ukazovatele zručností sa môžu pridať na spodnú časť tohto formulára, alebo si študenti môžu vybrať svoje vlastné a predstaviť ich v ďalšej tabuľke.

Dvojitý kruh

- Trieda vytvorí dva kruhy s rovnakým počtom osôb, jeden kruh vnútri druhého. Kruhy sa krútia v opačných smeroch kým učiteľ nepovie: *„Stop“*. Potom sa každý žiak spýta oproti stojaceho, napr.: *Čo sa ti páčilo na aktivite; bol/a si dostatočne zapojený/á do aktivít; čo by si nabudúce urobil/a inak?*

Zdroj: ActionAid

pracovný list: tabuľka zručností

Vysoké skóre	1	2	3	4	5	6	Nízke skóre
Veľmi spokojný/á							Veľmi nespokojný/á
Naučil/a som sa veľa							Nenaučil/a som sa nič
Získal/a som sebadôveru							Stratil/a som sebadôveru
Pracoval/a som samostatne							Nepracoval/a som samostatne
Pracoval/a som ako súčasť skupiny							Nepracoval/a som ako súčasť skupiny
Ľahko som sa zapájal/a do diskusií							Bolo pre mňa ťažké zapájať sa do diskusií
Ľahko som vyjadroval/a svoje vlastné názory							Bolo pre mňa ťažké vyjadriť svoje vlastné názory
Nemal/a som problém vypočuť si názory iných ľudí							Mal/a som problém vypočuť si názory iných ľudí
Ľahko som argumentoval/a							Mal/a som problémy argumentovať
Rozhodoval/a som							Nerozhodoval/a som
Plánoval/a som efektívne							Neplánoval/a som efektívne
Zamýšľal/a som sa nad vecami							Nezamýšľal/a som sa nad vecami
Zapojil/a som sa do aktivít							Nezapojil/a som sa do aktivít

Poznámky:

© Človek v ohrození, o. z., 2008

Názov: Aktívne globálne školy, metodická príručka
Autor: Andrej Návojský
Grafická úprava: Miro Lukačovič
Fotografie: Martina Dudová */ Gymnázium Matky Alexie v Bratislave (str. 8)*
Lukáš Zajac */ OZ Človek v ohrození (str. 16)*
Zoltán Csémi */ Obchodná akadémie vo Veľkom Mederi (str. 23, 26, 39, 45)*
Jazyková redakcia: Jana Raslavská
Editácia: Lukáš Zajac, Ivana Kullová, Ivana Raslavská
Vydavateľ: Človek v ohrození, o. z.
Tlač: Vydavateľstvo Lúč
Náklad: 500 ks
Rok vydania: 2008, *1. vydanie*

Metodická príručka je určená výhradne na vzdelávacie účely. Príručka sa nemôže predávať, požičiavať a iným spôsobom poskytovať iným osobám a organizáciám bez súhlasu OZ Človek v ohrození.

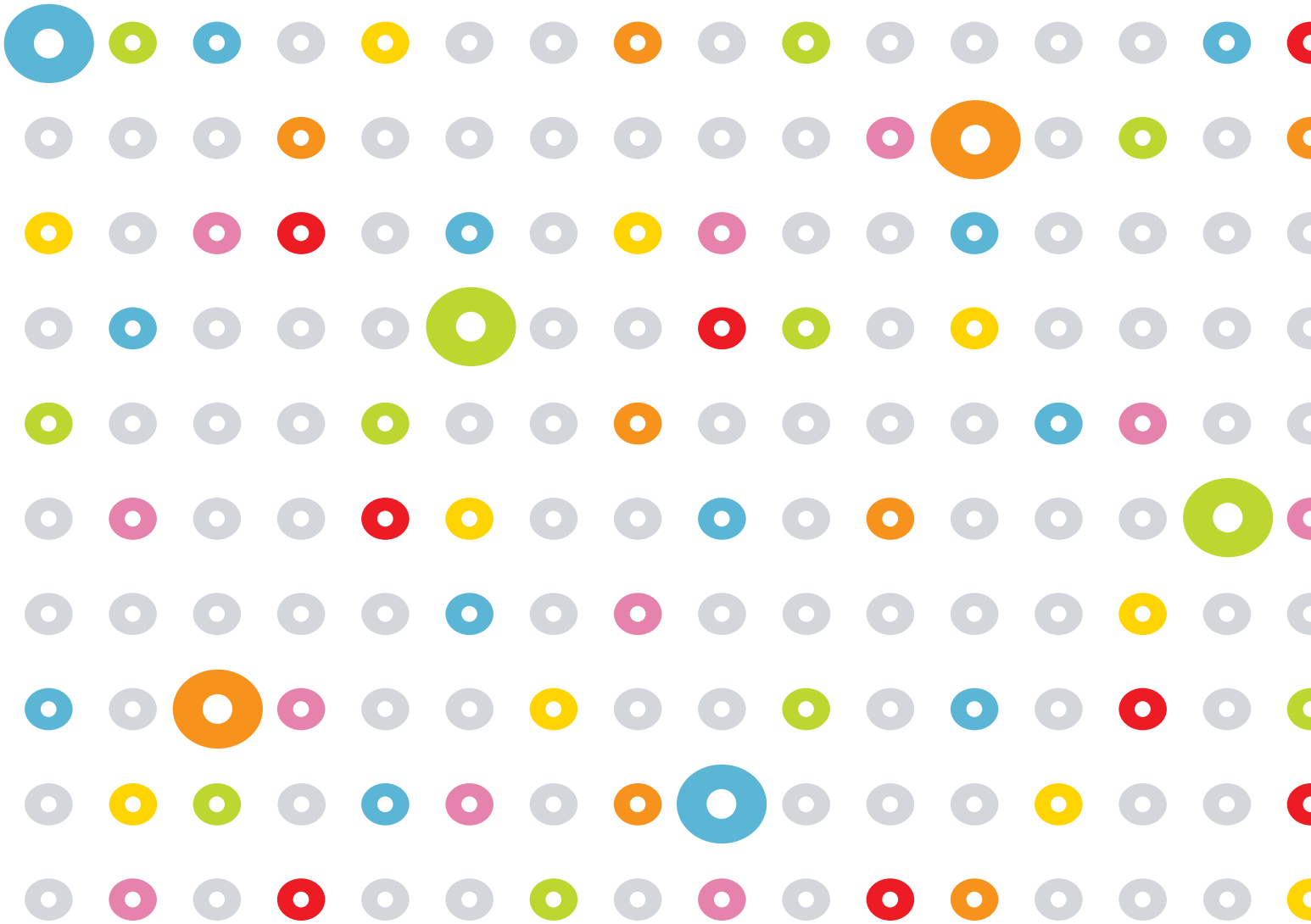

EUROPEAN COMMISSION

aktívne globálne školy

človek v ohrození občianske združenie

Táto príručka vznikla s finančnou podporou Európskej únie. Za jej obsah je plne zodpovedné Občianske združenie Človek v ohrození a príručka nereprezentuje názory Európskej únie, ktorá nezodpovedá za použitie informácií obsiahnutých v príručke.